

Onze Vogels

62e jaargang no. 11, november 2001

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

Vogel

copy

Rosig hals paapje (*Sporophila ruficollis*) Foto: Cees Scholz

PA, IK WIL EEN (P)AAPJE!

Hoe de titel eigenlijk, gelet op de strekking van mijn artikel, had moeten luiden is: Pa, ik wil een Sporophila! Maar om simpel te beginnen zoals nu is aangegeven. Toch is het doel van dit schrijven hoger gegrepen. Ik wil proberen onze hobby wat meer mee te geven om wat meer aansluiting te vinden bij de hobby van o.a. de terrarium-, herbarium- en aquariumliefhebber. We gaan op de Latijnse toer.

— * —

Het paapje. Foto: Cees Scholtz

De familie.

De vogels die ik met u wil be-spreken, behoren tot de familie Emberizidae met als onderfamilie Emberizinae, gorzen dus. Vroeger had men het over vink-achtigen.

Om u af en toe een kleine ondersteuning te bieden zal ik toch zo nu en dan de naamgeving in het Nederlands aangeven.

We hebben het hier dus over paapjes. Een groep vogels die meer liefhebbers heeft dan u zou verwachten. Ik noem in deze de grote groep Surinaamse liefhebbers met hun Twa-Twa, Picolet, Gele bek en Roti. Zijn de eerstetwee geen paapjes, de laatste zijn dat wel en behoren tot de groep van ongeveer 60 soorten en ondersoorten. Deze groep mensen hebben echter een geheel andere invulling van hun hobby als wij. Zij houden de vogels voor hun zangwedstrijden en trainen de vogels daar ook voor. Onze hobby is wat minder intensief, wij houden ze alleen voor de 'liefhebberij'.

Het begon reeds in 1766.

Linnaeus beschreef de paapjes al in 1766 als *Loxia*. In 1827 nam Swainson ze op als *Spermophila* en in 1844 creëert Cabanis het genus *Sporophila* dat wij nu nog steeds hanteren. Voor mij begonnen de vogels van het geslacht *Sporophila* zo ongeveer 30 jaar geleden een obsessie te worden; toen begon de 'ellende' pas goed. Een neef stopte met de vogelliefhebberij en ik kreeg al zijn vogels. Dat daar ook een paapje bij zat, wist ik niet. Veel later zou ik begrijpen dat daar de oorsprong lag van mijn liefhebberij: de paapjes - *Sporophila* -. Dat het een hobby zou worden met veel haken en ogen wist ik toen nog niet. Toch ben ik blij te hebben doorgezet, hoewel ik mij af en toe een Don Quichot voel.

Mijn naam is ?

We kennen ze wel, de paapjes, met namen als : diamant, ster, papegaai, blauw, treur, Roti, Jack, gele bek, Oranka, sier, witbaard, erts, priksnavel, reuzen, witvoorhoofd en witster-paapje. Sommige namen hanteerbaar in

Nederland en andere onder invloed van de Surinaamse liefhebberij inmiddels een begrip geworden. Toch wekken zij verwarring op want welke bedoelen wij nu.

Welke bedoelen wij met blauw en welke is nu het ster-paapje? Het blijft onduidelijk. Toch is er een oplossing te vinden en die is dichterbij dan u denkt. We moeten het alleen wel willen leren.

Heeft u leren praten, lopen en fietsen en misschien zelfs de taal van uw vakantieland geleerd, waarom dan nog niet de naamgeving van uw vogels in het Latijn? Is het anno 2001 niet eens tijd daaraan aandacht te schenken? Ik denk het wel.

Verwarring.

Gaf ik de problemen van de naamgeving al aan, wat denkt u van de verwarring die ontstaat, als ik met iemand uit Duitsland, Frankrijk of Engeland praat over onze hobby, de paapjes. Ik heb het over het sierpaapje, maar men begrijpt niet over welke vogel ik het heb.

Praat ik met ze over *Sporophila albigularis* dan weten ze :
a dat deze alleen als species bestaat (er zijn dus geen ondersoorten)
b over welke vogel we het hebben.

Heb ik het over *Sporophila lineola lineola* dan weten ze:
a dat deze vogel ondersoorten heeft (2 x lineola) maar dat het wel de species lineola is.
b over welke vogel we het hebben.

Heb ik het over *Sporophila minuta parva* dan weten ze:
a dat ik het heb over een subspecies (ondersoort) en dat de species minuta heet.
b over welke vogel we het hebben.

Resumé.

U kunt de naamgeving andersom zien als onze familienaamen. Onze achternaam plaatsen we in dit geval als eerste -*Sporophila*-, noem het maar de familienaam van de vogel en daarna volgt zijn 'voornaam', in dit geval *albigularis*. Omdat de vogel nu maar één 'voornaam' heeft betekent het tevens dat hij als eenling binnen de *Sporophila* aanwezig is; het is dus een species zonder subspecies.

Hadden er totaal drie namen gestaan dan was de betekenis als volgt:
a 2e en 3e naam gelijk is een species met subspecies.
b 2 en 3e naam verschillend geeft aan te doen te hebben met een subspecies, maar we weten ook wat de species is.

Het is niet zo moeilijk, slechts een kwestie van willen leren. De naamgeving in het Latijn is niet moeilijk, het heeft alleen maar voordelen. Bekijk u de door mij gegeven voorbeelden nog maar eens. Dan ziet u dat we met behulp van de naamgeving als voordeel hebben :
a dat iedereen weet over welke vogel we het hebben.
b dat we kunnen zien of een vogel een species dan wel een subspecies is.
c dat we weten of er van die vogel subspecies zijn.

Nogmaals er zijn alleen maar voordelen op te noemen. En waarom zouden wij onze hobby ook niet eens volwassen maken? We leven inmiddels in 2001.

Eigenlijk hebben wij onze hobby zelf in de kinderschoenen geplaatst. Ontdekkers als Gmelin, Linnaeus, Cabanis, Gould, Spix, Bonaparte en anderen gingen ons voor in de

naamgeving in het Latijn, waarom zouden wij het dan niet kunnen. Gewoon doen.

De aanhouder...

Ik blijf het proberen om de naamgeving in het Latijn te stimuleren. Het moet u inmiddels toch duidelijk zijn dat het alleen maar voordelen heeft. Oké, we moeten weer wat gaan leren, maar doen we dat niet elke dag? Ik gelukkig wel. Zou dat niet zo zijn dan stonden wij stil in de tijd, ja toch.

Het aanleren van de naamgeving is natuurlijk alleen van toepassing voor de tropen. Kanarielifhebbers hebben daar geen 'last' van.

Het geeft iets extra's aan onze hobby en mogen ook wij eens volwassen worden binnen onze hobby. De aquarium-, terrarium- en herbariumliehebbers gingen ons voor. Wij mogen dus niet achterblijven.

Volgens Gruson.

Bij de naamgeving van de paapjes maak ik gebruik van: a checklist of the birds of the world van Gruson. Howard en Moore geven in hun boek a complete checklist of the birds of the world meer namen aan, maar maken gebruik van veel achterhaalde namen. Ik geef dus duidelijk de voorkeur aan Gruson. We komen dan op 64 soorten en ondersoorten.

Ik zal in dit epistel geen opgave doen van al die vogels want daar bent u niet bij gebaat. Bent u een echte liefhebber van de Sporophila vogels dan kunt u altijd contact met mij opnemen, tegen kostprijs doe ik een lijst van deze vogels toekomen.

Volgens mij is onze hobby er nog lang niet. We kunnen en moeten nog een hoop leren. Persoonlijk start ik dit jaar met het inzenden voor de TT alleen onder vermelding van de naam in het Latijn; we moeten toch ergens beginnen. Ik hoop dat de keurmeesters daarvoor begrip hebben en dat zij willen meewerken aan deze manier van inschrijving. Er is echter meer dat wij met z'n allen kunnen bereiken. Samenwerken, ja, ik begrijp dat zo'n opmerking pijn doet. Waar heeft die Nicolaas uit Den Haag het over, wie denkt hij wel dat hij is. Samenwerken in de vogelsport, laat mij niet lachen. Ik ga een ander toch niet vertellen hoe ik mijn voer samenstel; hoeveel koppels ik gebruikte voor die honderd jongen; ja ik ben gek. Laat hij dat zelf maar uitzoeken. Hij mag wel komen kijken bij mijn vogels maar vragen, nee!

Kijk dat bedoel ik nu. Wel samen één hobby hebben maar samenwerken in die hobby, NEE.

Wel, van mij mag u best weten wat ik mijn Sporophila vogels o.a. geef: • tropisch zaad • trosgierst • zangzaad • paddy • hennep • gebroken haver • graszaad • slazaad • onkruidzaad • snoepzaad • verse onkruidzaden • ge-weekt voer • grit • boekweit • lijnzaad • perilla • tarwe • saffloer • gerst • buffalwormen • meelworm poppen • zelfgemaakt krachtvoer met o.a. • ei, vis, beschuit, biggencompost, • lammermelkpoeder, honingpollen, tarwekiemen af en toe wat • biogarde yoghurt. Verder leng ik het drinkwater aan met azijn. Dat mag u allemaal weten. Heeft u toch nog vragen, bel gerust.

Een liefhebbersgesprek ?

- 1 Wat heb jij voor paapjes, ik heb minuta, lineola, collaris, etc.
- 2 Ik heb collaris, minuta, albigularis, en luctuosa.
- 1 Leuk, ik heb echter van *L.leucoptera* slechts één pop en ik kan niet aan een man komen.
- 2 Joh, dat is toevallig, ik heb daar een man van.

1 Dat is mooi, misschien kunnen we samen.....
En dan valt er een stilte.
Samen? En dan ineens is het gesprek ten einde.

Dit is geen fabeltje maar echt gebeurd. Ik had van genoemde vogel een pop en iemand anders had een man. Omdat het zeer waarschijnlijk de enige vogels in het land waren, was samenwerken zeker niet zo gek geweest. Maar dan gaat het eigen bezit, en niets anders, weer voor. Je denkt dan wel eens: "Is dat mijn hobby, waarvoor doe ik het nog?"
Hadden echter de ontdekkers ook zo erover gedacht, dan hadden wij nu niet het genoeg van onze hobby; ik blijf dus doorgaan.

Mijn eerste Sporophila.

In 1982 (lees O.V. 01-1983) is mijn eerste kweek met paapjes gelukt. Ik kweekte peruviana peruviana. Deze kweek kwam tot stand in een Faunakool. Niet zo groot maar als men een goed koppel bezit, maakt dat dus niet zo veel uit.

Eigen kweek *S.p.peruviana* op 'stok'

In die jaren was er een behoorlijk aantal liefhebbers voor deze vogels. Contact hadden wij regelmatig en wij schreven er ook over. De hobby was in bloei. Nu anno 2001 is er van die liefhebberij niet zo veel meer over. Velen gingen, omdat de vogels steeds moeilijker verkrijgbaar werden, op andere vogels over. Helaas was dat niet de enige reden, de prijzen gingen schrikbarend omhoog. Ondanks dit alles ben ik de Sporophilavogels - trouw gebleven.

Nu, anno 2001 dus, heb ik weer een redelijk aantal vogels in bezit. Vele gingen door ouderdom dood waarvan er enkele ruim tien jaar zijn geworden. Op dit moment heb ik ongeveer 50 vogels van 10 verschillende soorten. Ik teken daarbij aan dat ik ook andere vogels uit de familie Emberrizinae bezit. Om er enige te noemen :

- Poospiza torquata
- Coryphospingus cucullatus
- Orijzoborus angolensis
- Tiaris olivacea en bicolor
- Volantinia jacarina

Zijn paapjes mijn hoofddoel, andere vogels uit Zuid- en Midden- Amerika vullen ze goed aan.

Rosig hals paapje (*Sporophila ruficollis*)
Foto: Cees Scholz

Dwergpaapie - Rool (*Sporophila minuta minuta*) 2 jaar.
Nog niet op kleur. Foto: Cees Schotz

Onze vogels.

In oude uitgaven van oude is al eerder geschreven over de paapjes. Zelf schreef ik al in :

- 06-1979 - Mijn favoriet
- 07-1980 - Moeraspaapje
- 01-1983 - Geslaagde kweek met Sporophila.
- 02-1987 - Wij in Suriname.
- 05-1987 - Laat de scollers met rust.
- 05-1989 - Speciaalclub Zuid- en Midden-Amerika, ZA-MA.

Anderen die met mij over Sporophila schreven zijn o.a.:

- 10-1976 - Geslaagde kweek met het grijze paapje van Th. J. C. v d. Kroon.
- 02-1978 - Geduld is een schone zaak van P.C.Paulus.
- 04-1978 - Paapjes of dikbek- vinkjes van E. M. Wessels.
- 04-1983 - Populaire Surinaamse zangvogels van H. Narain.
- 12-1983 - S. t. torqueola van A. Mulder.
- 07-1986 - Ervaringen met het dwergpaapje van P. Kraan.
- 11-1991 - Moeraspaapje van Cevab.
- 06-1992 - Gele Bek, een uitstekend zangertje van H.A. Maurer
- 07-1992 - Oranjepaapje van H.A. Maurer
- 08-1992 - Paapjes in zwart/wit van H.A. Maurer

Voor de beginner dus voldoende informatie. Heeft u toch nog vragen of wenst u gewoon wat ervaringen uit te wisselen, bel gerust, ik wil mijn ervaring met u delen. Dat brengt mij toch weer terug naar een van mijn stokpaardjes; een speciaalclub.

ZA - MA.

Ik juich het ontstaan van speciaalclubs toe. Men kan in zo'n club de juiste speciale ervaringen over de bij die club behorende vogels op de juiste plek kwijt.

Wat zou het toch 'ideaal' zijn als er ook een speciaalclub kwam voor al de vogels uit Zuid- en Midden- Amerika waarvoor nog niets bestaat.

Onze unieke kennis overbrengen op anderen is toch het doel van onze hobby. Juist in deze voor de vogelliefhebberij zo moeilijke tijd moeten wij onze krachten bundelen.

Grenzen gaan dicht en of zijn al gesloten. Invoer is steeds moeilijker en dus moeten wij het hebben van de reeds aanwezige vogels. Dus, toch komt samenwerken weer om de hoek kijken: en terecht. Het hele leven bestaat daar toch uit. Heeft u net als ik de behoefte aan een speciaalclub, laat het dan even weten. Het adres daarvoor is ;

ZA - MA, Postbus 93195, 2509 AD Den Haag

Toch zullen het 'probleem' vogeltjes blijven. Probleemvogels in die zin dat ze moeilijk te krijgen zijn en juist dat werkt negatief in een hobby. Het zijn dus vogels voor de echte doorzetter.

Om die echte doorzetter terzijde te staan zal ik een vervolg schrijven op deze aanhef. In de volgende delen van deze story zal ik wat vogels per soort beschrijven en het hebben over de verzorging daarvan.

Mijn persoonlijke ervaring daarin en ik zal het hebben over hun natuurlijke omgeving, de Surinaamse hobby en het ontstaan daarvan. Maar ook over hoe wij nu eigenlijk met onze vogels dienen om te gaan en hoe wij eens 'vogels' moeten gaan denken. Schrijven over de vogelvoederindustrie en over onze inmenging daarin. Dat het laatste niet altijd zo positief is, zal u daarin duidelijk worden.

Maar ik zal het ook hebben over de zogenaamde goede bedoelingen van regeringen. De mensen die iets willen regelen in zaken waarvan ze geen verstand hebben, ook dat zal aan de orde komen.

U kent allemaal het gezegde: Wat niet mag, is juist spannend. Genoeg om over na te denken, te lezen en interessant te vinden. Misschien zelfs genoeg om ook met het houden van paapjes te beginnen

Maar!!! Een aapje is misschien toch makkelijker te kopen.

Tekst: P. J. Nicolaas.

Soestdijksekade 437, 2574 BB Den Haag

Tel: 070 - 3668547 Fax: 070 - 3679779

Foto's: C. Scholz en P.J. Nicolaas

Peru paapje (*Sporophila peruviana peruviana*).

Foto: P.J. Nicolaas

 HERBA nature products			Om kampioen te worden en om kampioen te blijven!		
Geef HERBA - produkten voor een optimale gezondheid.					
HERBA - BIRD Geeft hogere weerstand Betere konditie		HERBA - PROBACTO Herstelt de darmflora Reinigt het lichaam		HERBA - PROVIMIX Zorgt voor al het nodige extra's . Onmisbaar !	
5 x per week		2 x per week		3 x per week	
Inl. Lex de Jongh - Tel. (0416) 32 28 02 - Fax (0416) 32 28 28 - Auto 06-51286179					

Fischeri pastel hemelsblauw

<p>pastel</p> <p>symbool wildtype</p> <p>a⁺</p>	<p>vererft autosomaal recessief en is multiple allele van a-locus symbool mutant</p> <p>a^{pa}</p>
--	---

Dossier pastelfactor bij agaporniden

Waar en wanneer de eerste pastels ontstonden is niet helemaal duidelijk, maar hoogstwaarschijnlijk is deze eumelanine reducerende mutatie bij de *Agapornis personata* ontstaan. Een aantal bronnen geven ook aan dat er bij de *Agapornis fischeri* spontaan een pastelmутatie zou zijn ontstaan, maar harde bewijzen daarover ontbreken evenwel. Feit is dat we deze mutatie nu reeds terugvinden bij alle leden van de personatagroep (*Agapornis lilianae*, *Agapornis nigrigenis*, *Agapornis personatus* en *Agapornis fischeri*), bij de *nigrigenis* en de *lilianae* gaat het hier zeker om transmutatie (pastelfactor van de ene soort overgebracht naar de andere soort). Jaren geleden waren deze pastelvogels heel populair, maar we stellen de laatste tijd vast dat het soms moeilijk is om nog goede exemplaren op de kop te tikken. Dus hoog tijd om deze pastelmутatie eens nader te bekijken.

Wat is nu pastel?

Wel, eenvoudig uitgelegd is dat een mutatie die recessief vererft en die de vogel voor ongeveer de helft opleekt. Aangezien het een recessieve vererving is kunnen beide oudervogels split zijn voor die mutatie en moet de factor in beide ouders aanwezig zijn, wil hij bij de jongen uiterlijk zichtbaar worden.

Iets ingewikkelder kunnen we stellen dat het een recessieve mutatie is waarbij $\pm 50\%$ minder eumelanine (donkere kleurstof) wordt afgezet in de bevedering. Dat geeft als resultaat een pastel fenotype (uiterlijk) m.a.w. een 'blekere verschijningsvorm'. Maar als we de kleurmutaties bij de agapomiden nader willen bekijken en iets beter willen begrijpen, is het absoluut nodig dat we eerst en vooral de vederstructuur onder de loep nemen.

Waarom?

Omdat een mutatie steeds een wildkleurvogel is die om een of ander reden van kleur verandert. Ook bij deze pastellen is dat zo en de oorzaak vinden we ook terug in de samenstelling van de bevedering. De basiskennis van die vederstructuur is dan ook een vereiste. Het is, toegegeven, niet altijd even gemakkelijk om het te begrijpen, maar ik ga toch proberen om op een tamelijk eenvoudige wijze iets meer info hier te verstrekken.

De vederstructuur bij de personata, fischeri, nigrigenis en lilianae

We onderscheiden eerst en vooral bij vogels twee soorten veren: de donsveren en de contourveren. Bij de geboorte is een jonge agapomis enkel bedekt door zijn donsveren. Deze zijn heel zacht en verspreiden zich over het ganse lichaam. Deze veren zijn heel verschillend van elkaar, een vaste vorm is er niet. Later ontwikkelen zich dan ook de contourveren, die het definitieve uiterlijk van een vogel bepalen. Zij hebben een vaste, vormbestendige omtrek. Zij bestaan uit een schacht met aan weerszijden een "vlag". De vlag bestaat uit de baarden die in twee rijen op de schacht zijn ingeplant. Dit kun je het beste voorstellen als een rij van allemaal buisjes naast elkaar die op de schacht is ingeplant. Aan de baarden (die buisjes) zijn er dan terugbaardjes en haakjes om alles bij elkaar te houden, zeg maar een soort ritssluiting. Schematisch voorgesteld ziet dat er als volgt uit:

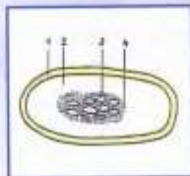

1. baardjes en haakjes
2. baarden
3. schacht

In de bevedering van de agapomiden treffen we de volgende kleurstoffen aan:

- eumelanine (bij de wildvorm is die zwart)
- psittacine (varieert van rood tot geel)

Als je nu zo'n baard gaat doorsnijden en onder een microscoop bekijkt, kun je eigenlijk drie verschillende ringen onderscheiden. De buitenste ring, de cortex genaamd, bevat bij een groene vogel veel psittacine (geen carotenoïde zoals wel eens verkeerd vermeld in sommige artikelen). De middelste ring is de 'bewolkte' zone, maar de laatste tijd spreekt men ook van sponszone. Het is kleurloze keratine met daarin een heel fijne, buisvormige structuur, een wirwar van dunne gangen, net als een spons (vandaar de naam sponszone). De middelste ring bevat de zwarte eumelaninekorrels en de medulaire cellen. De zwarte eumelaninekorrels liggen gegroepeerd rond de medulaire cellen, die ook wel vacuolen genoemd worden.

- 1 cortex
- 2 sponszone (bewolkte zone)
- 3 vacuolen (medulaire cellen)
- 4 eumelanine

Nu hoor ik jullie al denken hoe kan dat? Een agapomis is toch voor het grootste deel groen van kleur en er zit geen groene kleurstof in de bevedering. En jullie hebben daarin gelijk. De kleur van een agapomis ontstaat door samenspel van de aanwezige kleurstoffen en licht.

Eenvoudig uitgelegd kunnen we zeggen dat er in de sponszone, het middelste gedeelte van de veer, blauw licht gevormd wordt. Dat blauwe licht wordt terug naar buiten gestuurd en doordat de buitenste rand van de veer gele kleurstof bevat, krijgen we een combinatie van blauw licht dat door een 'gele laag' gestuurd wordt en dat geeft uiteraard groen.

Als we het iets gedetailleerder willen uitleggen, moet men eerst en vooral weten dat het "kleurloze" daglicht bestaat uit een combinatie van lichtgolven van verschillende kleuren. Misschien herinneren jullie zich nog de lessen fysica waarin men een lichtstraal door een prisma-glas stuurt. Daarin ontstond een "lichtbreking" en zo kon men de spectrale kleuren waarmemen: rood, oranje, geel, groen, blauw, indigo en violet. Verder zijn er ook nog twee kleuren die onzichtbaar zijn voor het menselijk oog: infrarood en ultraviolet. De combinatie van deze verschillende lichtgolven maakt dus "wit" daglicht.

Wat gebeurt er nu bij een groene vogel?

Wel het "witte daglicht" valt op de baarden. Dat licht wordt aangetrokken door de eumelaninekorrels in de kern van de baard. In de sponszone wordt er dan blauw licht gevormd. Vroeger dacht men dat dit kwam door het Tyndall-effect, maar deze theorie is achterhaald. Nu weet men dat dit blauwe licht in de sponszone tot stand komt door interferentie. Met andere woorden door de wederzijdse werking van de lichtstralen bij het samentreffen van de verschillende lichtstralen in de sponszone ontstaat blauw licht. Deze theorie (afkomstig van Jan Van Dyck, een Deense wetenschapper, gepubliceerd in 1971, en een recent onderzoek gevoerd door Rick Prum in 1998) toonde aan dat de structurele kleuren (in ons geval blauw) in de sponszone ontstaan door constructieve interferentie. Feit is dat die weerkaatsing van blauw licht en de gele psittacine in de cortex voor de optische kleur groen zorgen. Meng maar eens blauwe verf met gele, dan zul je zien dat er groene verf ontstaat. De structuur van deze veer zorgt ervoor dat in dit geval het blauwe licht weerkaatst, daarom noemt men deze vorm veren van het structurele type en spreken wij van de structuurkleur blauw bij agapomiden.

U kunt zich wel voorstellen dat deze vogels ook een ander uiterlijk krijgen, zodra er maar iets verandert aan de samenstelling van de kleurstoffen of aan de structuur van de veer. Dit is hier ook het geval bij onze pastellen. Als we de baarden van pastelveren onder de microscoop plaatsen, zien we dat er ongeveer maar 50% meer van het zwarte eumelanine zichtbaar blijft in de kern van de baarden. Daardoor krijgen we uiteraard veel minder absorptie van het daglicht en is de blauwe kleur die gevormd wordt in de sponszone veel lichter. Het gevolg is dat er minder blauw licht door de cortex (met daarin het gele psittacine) teruggestuurd wordt en we daardoor een veel lichter gekleurde vogel krijgen: de pastelvorm. Zwart wordt grijs en groen wordt vuil geelgroen-achtig.

Pastelfactor bij de personata.

Als we dan de pastel personata bijv. bekijken, zien we dat door de reductie van het zwarte eumelanine de kopkleur verandert van zwart naar heel lichtgrijs op een achtergrond van de rode psittacine die zich nog in de baardjes bevindt. De algemene groene lichaamkleur wordt 'fietser', dus pastelgroen, de slagpennen zijn lichtgrijs en soms zelfs al wit van kleur. Het ideale is natuurlijk een egaal opleken van 50% waardoor we heel lichtgrijze slagpennen krijgen, maar eerlijk gezegd is dat niet zo gemakkelijk te realiseren.

Nigrigenis pastel lichtgroen

De rode en gele kleuren worden niet aangetast omdat deze niet door melanocyten (pigmentcellen) worden geproduceerd. Kleur van de poten en de nagels bleekt op.

Pastefactor bij de fischeri

Hier zien we ook de algemene groene lichaamskleur voor ongeveer 50% opbleken. Het achterhoofd wordt ook bleker en net als bij de personata zijn de slagpennen lichtgrijs, soms al wit. Het orangerode masker en de vorm ervan blijft ongewijzigd. Net als bij de personata bleken de poten en de nagels op. Deze kleur wordt immers ook bepaald door de eumelanine die daar aanwezig is.

Pastefactor bij de nigrigenis

Deze vorm ontstond zeker door transmutatie. De algemene groene lichaamskleur bleekt op en hier zien we dat door de reductie van het eumelanine in het masker, de kleur hier naar bruinroodachtig kleurt. Dat komt omdat nu de aanwezige rode psittacine in het masker duidelijker zichtbaar wordt. De poten en nagels bleken ook op.

Pastefactor bij de lilianae

Deze pastelvorm zien we minder bij de lilianae, al hebben we jaarlijks op de BVA-show toch enkele pastel lilianae te bewonderen. In Australië zijn er meldingen gemaakt van de aanwezigheid van raszuivere pastellen, maar hier in België zijn dat zeer zeker transmutaties. Net zoals bij de fischeri bleekt het volledige groene verenkleed op, maar de kleur en de vorm van het masker blijven behouden.

Opletten:

Als algemene regel moeten we handhaven dat een goede pastel steeds duidelijk te herkennen is. Er mag niet de minste twijfel rijzen of we nu met personata of fischeri of nigrigenis te maken hebben. Wanneer deze soorten niet duidelijk herkenbaar zijn, kunnen we met deze

Fischeri pastel lichtgroen

vogels niets aanvangen, noch voor de kweek noch voor de show.

Benamingen:

Wij spreken in de basisvorm altijd van pastel lichtgroen (de pastelvorm van een lichtgroene vogel) of als er donkerfactoren aan te pas komen van pastel donkergroen of pastel olijfgroen. In de blauwreeks van pastel hemelsblauw, pastel kobalt en pastel mauve. Soms spreekt men ook nog van pastel geel, maar dat is totaal verkeerd. Het is immers niet een gele vogel die 50% eumelanine erbij gekregen heeft en daardoor pastel werd. Neen, het is een groene vogel die pastel werd doordat hij 50% minder eumelanine bezit. Pastel wit is om die reden ook verkeerd.

Multiple allelomorphen

Wat we wel zien is dat er verschillende blekere vormen van pastelvogels bestaan. Dat komt doordat de pastelmutilatie deel uitmaakt van wat we een multiple-allelenreeks noemen. Eenvoudig uitgelegd betekent dit dat pastel samen met bijv. ino op dezelfde plaats op de chromosomen ligt. Pastel is daarom in feite een 'half gemuteerde ino'. Als we dan combinaties gaan maken van een 'half gemuteerde ino' en volledig gemuteerde ino' krijgen we een tussenkleur.

Willen we iets meer weten en iets preciezer zijn in onze uitleg, dan moeten we stellen dat deze mutant (pastel) op een gen-locus ligt dat op meerdere manieren kan muteren. Hoe komt dat? Wel eerst en vooral moet men weten dat elk levend wezen (mensen, dieren, planten) is opgebouwd uit cellen, de kleinste structuur die we in levende wezens kunnen terug vinden. In elk van die cellen vinden we de chromosomen. Deze chromosomen zijn steeds in paren van twee aanwezig, we spreken daarom ook van een chromosomenpaar. Bij de roseicollis vinden we 23 paar chromosomen in de cellen, maar hoeveel er bij de andere

agapomidensoorten te vinden zijn, is (nog) niet precies bekend. Feit is dat het er in elk geval veel meer zijn dan de dertien paar die men vroeger vermoedde. De genetische eigenschappen vinden we in de chromosomen op de genen. De plaats waarop een gen zich op het chromosoom bevindt noemt men een locus. We weten dat behalve bij het Y-chromosoom alle genen dubbel aanwezig zijn, op elk chromosoom van een chromosomenpaar één. De cellen zorgen voor de ontwikkeling van de vogel en het onderhoud van het vogellichaam. Maar naast de gewone lichaamcellen hebben we ook de voortplantingscellen die aanwezig zijn bij de beide seksen. Deze dragen uiteraard ook de erfelijke informatie van de oudervogel. Uit deze voortplantingscellen ontwikkelen zich bij de poppen de eicellen en bij de mannen de zaadcellen. Deze ei- of zaadcellen bezitten slechts een enkelvoudig stel chromosomen, dus van elk chromosomenpaar slechts één chromosoom. Wanneer er een bevruchting plaats vindt smelten deze eicel en zaadcel samen en vormen ze dan op hun beurt nieuwe volledige chromosomenparen. Met andere woorden, de chromosomenparen van een jonge vogel bestaan uit één chromosoom van vader en één van moeder. Daardoor hebben we genetisch 50% de eigenschappen en erfelijke aanleg van de vader en 50% van de moeder. Bij een recessieve mutatie is het nodig dat beide genen gemuteerd zijn (op beide chromosomen) wil men uiterlijk de mutatie te zien krijgen.

Bij pastel ligt de mutatie op wat we het a-locus noemen. Het gen dat instaat voor niet geslachtsgebonden albinisme. Zoals we weten vereert deze ino-vorm bij de leden van de personatagroep autosomaal recessief, in tegenstelling tot de roseicollis waarbij de ino-mutatie op het X-chromosoom gelegen is (geslachtschromosoom) en daardoor geslachtsgebonden vereert.

Wanneer we nu een blauwe vogel paren aan een 'zuiver' of homozygote groene vogel, krijgen we groene vogels die split zijn voor blauw. Wanneer we nu een blauwe vogel paren aan een pastel-

Detail vleugel pastel lichtgroen, let op de reductie in de slagpennen.

vogel, paren we een vogel waarbij het *b*-gen gemuteerd is met een vogel waarbij het *a*-gen gemuteerd is. Door het feit dat deze mutaties beide op verschillende chromosomen liggen en deze maar op één van de twee chromosomenparen gemuteerd zijn, krijgen we terug een groene vogel split voor beide mutaties. Het is evenwel anders als de verschillende mutaties op hetzelfde genlocus gelegen zijn; in dat geval spreekt men van een multiple allele. M.a.w. elke alternatieve (verschillende) vorm die een gen kan aannemen, noemt men een allele (soms ook allelomorph, wat Grieks is voor 'andere vorm'). Wanneer datzelfde gen nu meerdere verschillende vormen kan aannemen (kan instaan voor meerdere mutaties), spreekt men van multiple allelen.

Het lijkt heel ingewikkeld maar als we de praktijk bekijken, is het misschien wat eenvoudiger. We kunnen ons dat eenvoudig voorstellen wanneer het een *ino*-personata betreft. We kunnen veronderstellen dat het *a*-gen volledig (100%) gemuteerd is waardoor bij deze vogel alle zichtbare eumelanine verdwijnt. Wanneer dat gen maar onvolledig muteert, vermindert de kwaliteit van de eumelanine, omdat het gen nog voor een deel instaat voor de productie van de eumelanine in de veren. Dus bij pastel is dat gen maar voor 50% gemuteerd, want het kan nog 50% eumelanine aanmaken.

Wanneer we dan een combinatie maken van een vogel waarbij op het *a*-gen het "pa" allele gemuteerd is voor pastel (zorgt voor reductie van ± 50%) en we combineren hem met een *lutino* vogel (hier is het *a*-locus volledig gemuteerd en zorgt voor een reductie van 100%), dan krijgen we geen groene vogel split voor beide factoren, maar wel een vogel met een intermediair fenotype, omdat beide allelen zich co-dominant gedragen t.o.v. elkaar. Dat geeft dan uiterlijk geen groene kleur maar een kleur tussen *ino* en pastel in, dus veel blekere pastellen met witte slappenen. Deze vogels werden en worden af en toe nog wel eens omschreven als "grijsvleugels of diep overgoten", maar in feite is het niets meer dan een combinatievogel pastel/recessief *ino*. Dus genetisch gezien is een pastel een 'half gemuteerde recessieve *ino*'. Wanneer we zo'n bleke pastel, dus eigenlijk een pastel split *ino* terugparen aan de wildvorm, zijn in theorie de helft van de jongen split *ino* en de ander helft split pastel.

Feit is dat deze blekere vormen misschien wel ideale kweekvogels zijn, maar als tentoonstellingsvogels worden enkel pastellen gevraagd met een reductie van 50% van het eumelanine.

De eerste *lutino* personata's werden meestal gekweekt via deze pastelvogels. Waarom deed men dat? Wel simpel: aangezien de *lutino* personata in eerste instantie nogal vrij zwak was, was het nodig om deze via splitvogels te kweken. Daarom werden groene vogels split recessief *ino* met elkaar gepaard. Dat gaf in theorie 25% *lutino*, 50% groen split *ino* en 25% groen fokzuiver. Aangezien de gewoon groene personata en de splitvogels niet van elkaar te onderscheiden waren, moest men bij de jongen steeds via proefparingen uitzoeken welke vogels er split waren en welke niet.

Totdat men op een gegeven moment de *lutino* vogels met een pastel paarde en toen zag dat er een blekere pastel ontstond. Van multiple allelomorphen had men nog niet gehoord, maar men wist wel dat men de splitvogels als dusdanig kon herkennen. Toen ze dan pastel/*ino* x pastel/*ino* met elkaar combineerden kreeg men 25% *lutino*, 50% pastel/*ino* (de bleke vormen) en 25% pastel (de donkere vorm). Zo herkende men dan onmiddellijk de splitvogels. Heel wat mensen dachten vroeger dat het een gewone mutatie was, deze bleke vormen.

Zo heb ik dikwijls de verhalen gekregen dat ze uit twee gewoon groene vogels ook deze bleke pastels gekweekt hadden. Dus moest het wel een mutatie zijn. Neen, want wanneer ze dan nagingen welke de voorouders van deze vogels waren, dan bleek meestal dat de ene oudervogel groen/*ino* was en de andere groen/pastel. Uit deze combinatie krijgt men uiteraard dan groen, groen/pastel, groen/*ino* en ook pastel/*ino* (dat is weer de bleke vorm).

Hoe kweekt men dan het beste pastel? Wel simpel, probeer gewoon de andere allelomorphen van het gen uit de stam te houden. Dus combineer nooit pastel met *ino*, zwartoog of overgoten, want deze liggen allemaal op hetzelfde gen bij de vogels uit de personatagroep.

lichtgroen x pastel lichtgroen =
100% lichtgroen / pastel

lichtgroen x pastel lichtgroen / *ino*
(bleke vorm) =
50% lichtgroen / pastel
50% lichtgroen / *ino*

lichtgroen / pastel x donkergroen / pastel =
lichtgroen
donkergroen
lichtgroen / pastel
donkergroen / pastel
pastel lichtgroen
pastel donkergroen

hemelsblauw x lichtgroen pastel =
lichtgroen/pastel en blauw

lichtgroen/pastel en blauw x lichtgroen /
pastel en blauw =
lichtgroen
lichtgroen/blauw
lichtgroen/pastel
lichtgroen/pastel en blauw
hemelsblauw
hemelsblauw/pastel
pastel lichtgroen
pastel hemelsblauw

Zorg bij de keuze van de oudervogels voor zo egaal mogelijk gekleurde vogels en combineer pastel ook nooit met gezoomde vogels. Deze twee eumelanine-reducerende mutaties in een vogel verborgen de typische kenmerken van de mutaties en daar is niemand mee gebaat. Bedenk dat een mutatie steeds duidelijk herkenbaar moet zijn.

Samengevat:

Pastel is een recessieve mutatie waarbij de donkere kleurstoffen in de vogel voor ongeveer 50% gaat opleken. Genetisch gezien is het een 'half gemuteerde recessieve *ino*'. Combinatie van die twee mutanten geven heel bleke pastellen die misschien wel geschikt zijn als kweekvogel, maar niet als tentoonstellingsvogel.

Succes ermee.

Tekst en foto's:

Dirk Van den Abeele

Tel/fax: 09/368.01.45

<http://www.agapomis.be/>

Beschikbaar voor spreekbeurten over:

- *agapomiden*
- *vederstructuur en erfelijkheidsleer*

Personata Pastel Mauve

Van A tot Z

Zebravink

deel 4 Land van herkomst

Van alle Australische prachtvinken is de zebravink zonder meer de bekendste in Europa. Als je verhalen over de zebravink hoorde in de vrije natuur dan kwam hij nog meer voor dan de huismus in Europa. Wanneer je een Australische veldgids openslaat en je ziet het verspreidingsgebied van de zebravink dan is bijna heel Australië ingekleurd m.u.v. Cape York, Arnhemland, omgeving van Perth en Tasmanie.

Zebravinken leven in grote groepen bij elkaar.

Dit jaar ben ik samen met collega-keurmeesters Piet Onderdelinden, Rien Steenbakkers en Herman van Kruijsdijk op vogelvakantie geweest in Australië. Piet en Herman waren er al eerder geweest en hebben toen geen enkele gezien of zien vliegen!

Gelukkig was het nu anders en hebben we ze in grote getallen mogen aanschouwen.

De zebravink is net als bijvoorbeeld de grasparkiet een nomaden vogel, welke in grote gebieden rondtrekt. Wij waren dit jaar van half augustus tot half september in Australië en dan begint in Australië het voorjaar

en nu in november de regentijd. De zebravink leeft in groepsverband maar we hebben vlak bij deze groepen ook regelmatig paarsgewijze koppels tegengekomen.

De zebravink leeft vooral midden in Australië en aan de westkust wat de veldgids ook aangaf. Onderweg van Kakadu park naar Alicesprings op de Stuart Highway zagen we de eerste zebravinken dus gelijk flink op de remmen. Ze zaten daar op de vluchtstrook welke uit een soort gravel bestaat, te eten samen met diamantduiven. Ze waren vrij schuw en duidelijk niet aan mensen gewend.

Bij Barrow creek was het weer raak. Daar kon ik ze tot 2 meter afstand naderen. Alleen zaten ze in een dicht struikgewas zodat goed fotograferen niet mogelijk was.

Er wordt altijd gesteld dat de Australische zebravink erg klein is t.o.v. onze standaard zebravink. Op zich vond ik dat nog wel meevallen.

Alleen de kop en snavelvorm wijken duidelijk af ook de grijze rugdek-
kleur is minder diep.

Positief was zonder meer de heldere witte buikkleur en de goede blok-
vorm van de staarttekening.

Zebravink

Zebravinken op voederplek.

Zebravinken bij Poel, drinken bijvoorbeeld via tak of rietveld.

Die avond overnachten wij in Wycliff Well een stad met 6 inwoners!! Maar wel een motel en camping bovendien ook een vogelkweker van diverse Australische parkietensoorten en halsbandparkieten.

De volgende morgen werden we wakker van het gekrijs van de Rosé kaketoë ook zaten er veel kuifduiven en enkele soorten vruchten en insecten eters. Iets buiten de camping hoorde ik het gekwetter van zebravinken. Er lag een klein meertje aan de camping zodat we gelijk hoop kregen dat ze daar zouden gaan drinken. Wat ons zeker is opgevallen is dat wanneer

u bij een poel gaat zitten wachten, u zeker niet om 7 's ochtends er al moet zitten. Overal waar we geweest zijn is tussen half 9 en half 10 de beste tijd. Samen met Piet ben ik naar de poel gegaan waar zo'n zestig zebravinken rondvlogen. Opmerkelijk was, toen ze gingen drinken, dit niet op de oever deden maar via een tak welke uit het water stak. (zie foto).

Het leefgebied van de zebravink is vrij laag struikgewas met wat bomen en veel graszoden en altijd een poel in de buurt. Ook bij Ayers rock zijn we nog vele zebravinken tegengekomen samen met gras-

parkieten en geschilderde astrildes. Hier hadden we geluk dat er een hele groep in een kale boom ging zitten zodat we ze goed konden fotograferen.

Hoewel het zeker geen vogels waren met een grote kwaliteit voor de tentoonstelling, was het onvergetelijk om ze zo in de vrije natuur te mogen observeren.

Tekst en foto's:
Jan de Nijs, NZC.
Website:
www.zebravink-nzc.com

Mijn kweek met de roodkoppapegaaiamadine

In februari 2000 kwam ik in het bezit van een stelletje roodkoppapegaaiamadines. Reeds bij de eerste aanblik van dit kleine parmantige vogeltje was ik verkocht. Met zijn prachtige rode kop en zijn donkergrasgroene lichaamskleur is de *Erythrura psittacea*, zoals de wetenschappelijke naam van de roodkoppapegaaiamadine luidt, een opvallende verschijning in elke volièrre.

Geschiedenis

De roodkoppapegaaiamadine werd voor het eerst in 1873 in Europa ingevoerd door een zekere J. Geoffroy de St. Hilaire in Parijs. Niet lang daarna, in 1877, werd hij in Engeland ingevoerd en daar in hetzelfde jaar gekweekt door A.F. Wiener. Met deze vogel wordt dus al meer dan 125 jaar in Europa gekweekt!

Geslachtsonderscheid

Voor een niet geoefend oog kan het geslachtsonderscheid een probleem opleveren. Man en pop lijken namelijk erg veel op elkaar. In de literatuur wordt vermeld dat de pop iets matter van kleur zou zijn. Als ik naar mijn eigen stel roodkoppapegaaiamadines kijk, is er naar mijn mening maar heel weinig kleurverschil te zien tussen beide vogels. Wel heb ik de indruk dat bij mijn roodkop-papegaaiamadines het mannetje iets forser is dan het popje. Een zekerder methode om het geslacht te bepalen is de aarsstreek van de vogels te bekijken. Mannen tonen namelijk rond de aarsstreek enkele rode veertjes, terwijl deze bij poppen ontbreken.

Ouderpaar roodkoppapegaaiamadines met jong.

Verspreiding en levenswijze

De roodkoppapegaaiamadine komt in het wild alleen maar voor op het eiland Nieuw-Caledonië ten oosten van Australië. Daar leven ze overwegend paarsgewijs. Pas na de broedtijd kun je ze ook in kleine groepen waarnemen. Op Nieuw-Caledonië komen ze vooral op open grasvlakten en in de struiken aan de rand van bossen voor. Ze leven in hoofdzaak van graszaden.

In het wild broeden de vogels in bomen en ook wel in rotsspleten. Ze maken over het algemeen een slordig nest van grashalmen, -pluimen en veren. Afhankelijk van de omstandigheden, zoals rijpende graszaden e.d. broeden ze het gehele jaar door. Ze leggen 5-6 witte eitjes die in 13-15 dagen afwisselend door de man en de pop worden uitbroed. 's Nachts broedt de pop echter alleen.

De kweek

De kweker bij wie ik mijn stelletje roodkoppapegaaiamadines kocht, had de vogels verwarmd zitten waardoor ik in eerste instantie genoodzaakt was de vogels in mijn verwarmde kweekruimte in een broedkooi van 1.00 m lang, 0.50 m hoog en 0.50 m diep te huisvesten. Inmiddels had ik gelezen dat bij het huisvesten van roodkoppapegaaiamadines in een broedkooi grote kans bestaat op vervetting van de vogels. Ze gingen bij mij dan ook op rantsoen en werden regelmatig gevangen en in de hand genomen om te zien of ze ook vervetten. Dit vervetten is trouwens vrij gemakkelijk te zien. Op de vleeskleurige borst en buik

Roodkoppapegaaiamadines jong ca. 4 weken oud.

ontstaat dan namelijk een duidelijk gele kleur van afgezet vet.

In de derde week van april werden de vogels naar de buitenvolièrre verplaatst. In eerste instantie werden ze samen met 3 koppels rijstvogels gehuisvest in een vlucht van 3.00 m lang, 1.10 m breed en 2.00 m hoog en een aangrenzende nachthok van 0.85 m hoog, 1.10 m breed en 0.75 m diep. In totaal werden er 6 nestkastjes in de buitenvolièrre en 3 in het binnenhok gehangen.

Omdat het stel roodkoppapegaaiamadines voortdurend bezig was de nestbouw van de rijstvogels te verstoren werden ze uitgevangen en in een aangrenzende vlucht met ongeveer dezelfde afmetingen ondergebracht. Al snel werd in een gesloten nestkastje met een afmeting van 20 cm x 12 cm x 12 cm (l x b x h) een mooi nestje van kokosvezel, grashalmen en veertjes gebouwd.

Op 09-05-2000 werd het eerste eitje gelegd en op 12-05 het vierde en laatste eitje. Toen ik op 14-05 het nestkastje inspecteerde, bleken er nog slechts 3 eitjes in te liggen. Ook bleken 2 van de 3 overgebleven eitjes besmeurd met ontlasting. Ik besloot daarom de eitjes maar weg te nemen, omdat beide vogels blijkbaar nog onvoldoende in broedconditie waren. Omdat ze toch vrij schuw waren en hun nest in de buurt van het looppad voor de volièrre hing, besloot ik het nestkastje te verplaatsen. Ik koos ervoor het nestkastje in de nabijheid van het nachtverblijf te hangen. Zonder problemen werd dit door de vogels geaccepteerd en op 23-05 lag er al weer een eitje in het nest. In totaal werden dit keer 3 eitjes door het popje gelegd. Helaas heb ik nooit een paring

mogen waarnemen en dus ook niet het gedrag dat hieraan voorafging, kunnen observeren. Volgens de literatuur klopt dit wel, want in menig boek wordt opgemerkt dat de paring moeilijk waar te nemen valt, omdat deze meestal op verborgen plaatsen plaatsvindt. Gelukkig zijn er kwekers die dit gedrag wel hebben waargenomen en het aan het papier hebben toevertrouwd. Daardoor ben ik in staat het baltsgedrag van de man toch enigszins te beschrijven. Zo schijnt de man alvorens hij het popje betreedt, een langgerekte, scherpe trillende fluittoon te produceren. Terwijl hij paart, bijt hij zich vast in de nek van de pop. Hoewel ik geen paring had waargenomen, bleken alle 3 de eitjes bevrucht en op 07-06 lagen er bij inspectie 2 piepkleine jongen in het nest. Helaas bleek de kiem van het derde eitje afgestorven zodat het bij 2 jongen bleef.

Iets wat direct opvalt bij de kale vleeskleurige jongen in het nest, zijn de 2 kobaltblauwe ronde papillen in de snavelhoeken. Deze papillen schijnen dienst te doen als een soort van lichtpunten bij het voeren in het donkere nest. Prachtig zoals moeder natuur dit heeft bedacht. Opvallend was dat de oudervogels al na ca. 5 dagen de jongen niet meer warm hielden. In eerste instantie dacht ik dat ze hun jongen in de steek hadden gelaten, maar toen ik bij nestcontrole zag dat beide jongen de krop vol hadden, kon ik deze zienswijze gelukkig bijstellen. Toen ik hierover informatie zocht in mijn 'vogelboeken', bleek omtrent dit punt geen eenduidigheid. Zo staat in het ene boek dat de jongen warm gehouden worden tot de 4e dag, terwijl in een ander boek hier de 9e dag voor aangegeven wordt. Mogelijk dat dit per broedstel kan verschillen en dat de buitentemperatuur hier ook nog van invloed is. In ieder geval verwarmen de ouders de jongen maar een korte tijd. Een gegeven waarmee je als kweker dus wel degelijk rekening moet houden. Bij te lage buitentemperaturen is de kans dat de jongen door afkoeling sterven levensgroot aanwezig!

De jongen groeiden voorspoedig op en

Roodkoppapegaaiamadine bij nestkastje.

op 28-06, 21 dagen na het uitkomen van de eitjes, vlogen beide jongen uit. Omdat ik ze toch nog wel wat klein vond, stopte ik beide jongen terug in het nest. Maar dat bleek verspilde moeite. Eenmaal uitgevlogen, zo bleek, keren de jongen niet meer terug op het nest. De laatste week voor het uitvliegen waren beide oudervogels al druk

Jonge roodkoppapegaaiamadines (ca. 11 dagen) in nestkastje.

doende om het nest op te knappen. Grote hoeveelheden strohalmen, veertjes, mos e.d. werden het nest binnengesleept en als 2e nest naast het nest met de jongen gebouwd. In hoeverre dit nest als slaapnest en of eigenlijke nest dienst gaat doen, moet ik nog even afwachten.

Gemiddeld worden de jongen nog ca. 14 dagen door de oudervogels gevoerd. Na deze periode vang ik ze uit en zullen ze worden ondergebracht in een broedkooi van 1.00 m lengte. De gedachte hierachter is de jongen al enigszins te laten wennen aan een kleinere kooi en te trainen voor de tentoonstelling(en).

Het is trouwens ook aan te raden om de jongen niet te lang bij de ouders te laten, omdat de man vaak achter de jongen, en dan met name de jonge mannen, aanjaagt en ze hierbij nog wel eens flink wil plukken, soms tot bloedens toe.

De voeding

Roodkoppapegaaiamadines krijgen van mij een zaadmengsel van 'van Himbergen' grasparkietenzaad voorgezet. Hier wordt door mij onkruidzaad en paddy aan toegevoegd. De verhouding die ik hanteer is 5 delen 'van Himbergen' grasparkietenzaad, 1 deel onkruidzaad en 1 deel paddy. Behalve dit zaadmengsel krijgen de vogels elke dag een mengsel van kiemzaad, eivoer en vismeel (dierlijke eiwitten!). Ik geef dit in een verhouding van 1 deel vismeel, 4 delen kiemzaad (droog!) en 5 delen eivoer. Nadat het kiemzaad is geweekt, meng ik hier het eivoer en vismeel doorheen. Verder krijgen ze nog 2x per dag 2 meelwormen voorgeshoteld en meng ik 2 keer per week, ondanks dat de vogels ook vrij erover kunnen beschikken, scherpe maagkiezel en oesterschelpengrit van 'Thijssen Mill' door het kiemzaad.

Op het moment dat er jongen zijn wordt, naast hun basis van 4 meelwormen, per jong 1 meelworm extra gegeven.

De vogels, ook de jongen, doen het op deze voeding prima.

Oh ja, regelmatig ga ik in de zomer op zoek naar (onbespoten) gras- en onkruidzaden. Deze worden met een heggenschaar geknipt en in grote bossen

Roodkoppapegaaiamadine jong van ca. 11 dagen oud.

neergehangen in de volière. Het is een genot om te zien hoeveel plezier je je vogels hiermee doet. Gunstig hierbij is ook nog dat de halmen van het gras, nadat ze tot hooi zijn verdroogd, door de vogels worden gebruikt voor de nestbouw.

Belangrijk in de voeding van roodkoppapegaaiamadines is de aanwezigheid van gebroken haver, omdat hiermee voorkomen wordt dat ze een (blauwe) onderbuik met opgezette darmen krijgen. Zelf heb ik hiermee geen problemen ondervonden, omdat in het zaadmengsel dat ik verstrek gebroken haver voorkomt. Een toevoeging van ca. 5% gebroken haver in het zaadmengsel en of een theelepeltje gebroken haver per week schijnt voldoende te zijn om deze vervelende kwaal te voorkomen.

Tentoonstelling

Willen we met deze prachtige vogels naar de tentoonstelling, dan zijn een aantal zaken van belang. Het formaat van de vogel dient 13 - 14 cm te zijn. Zorg er verder voor dat de grasgroene lichaamskleur zo egaal en diep mogelijk is. Het masker dient diep rood te zijn en strak af te tekenen op de grasgroene lichaamskleur.

Omdat de roodkoppapegaaiamadine nogal een druk en onrustig vogeltje is, is het beslist nodig de vogeltjes ruim voor de tentoonstelling te trainen. Indien ze op de tentoonstelling te onrustig zijn heeft dit 2 consequenties namelijk:

1. de keurmeester kan ze onvoldoende beoordelen en
  2. het verenpakje raakt beschadigd.
- In beide gevallen betekent dit dat de vogels nooit voor een hoog puntenaantal in aanmerking zullen komen.

Tekst en foto's: A. van Kooten
Spaarbankweg 2, 9909 BN Spijk
Tel.: 0596-592169

Grasparkieten

en van alles nog wat!

door Jan Bouwmeester

Deel 16

U heeft nu een aantal artikelen van mij gelezen. Ik heb deze met hart en ziel uit mijn eigen gevoel en ervaring geschreven. Zeker valt er nog veel te beleven in onze hobby, maar toch wordt het voor mij nu langzamerhand moeilijker nog iets op papier te zetten. Alles wat je van de kweek en het showen van grasparkieten moet weten, kun je jezelf met goede inzet in drie tot zes jaar eigen maken. Dus, enkele goede boeken lezen, tentoonstellingen bezoeken en daar veel met kwekers praten. Je alles laten uitleggen wat jezelf nog niet toegepast hebt. De tentoongestelde vogels met elkaar vergelijken om erachter te komen waarom de ene vogel meer punten heeft gekregen dan de ander. Gunstig is het als de keurmeester ook op de show komt kijken en u op uw verzoek uitleg kan geven. Helaas maar ook wel te begrijpen gebeurt dat niet zo vaak. Immers de keurmeester heeft vaak drie en soms zelfs vier keuringen in een week en als hij dan ook nog eens in het weekend naar de show moet komen kijken, zou zijn familie wel eens bezwaren kunnen uiten, omdat de vogels alweer voorrang hebben. Een andere manier om met keurmeesters te spreken is het organiseren van tafelkeuringen. Dat zijn wedstrijden waarbij je naast de keurmeester mag zitten om zijn keuring te bekijken. Dat kan heel gezellig en leerzaam zijn. Vaak organiseren verenigingen zo'n tafelkeuring op een zaterdag. Je moet dan wel met elkaar ervoor zorgen dat er voldoende grasparkieten zijn om te bespreken. Voldoende grasparkieten krijg je op een onderlinge vereniging niet zo gauw bij elkaar, omdat daar vaak maar een tot drie mensen grasparkieten houden. Maar als je lid bent van een parkieten-speciaalclub, dan zijn tafelkeuringen of vogelbesprekingen goed te realiseren. Als je echt vooruitgang wilt boeken met je grasparkieten, dan moet je lid van

een speciaalclub zijn. Een onderlinge of plaatselijke vereniging heeft het voordeel dat je niet erg mobiel hoeft te zijn om de contactavonden te bezoeken en de onderlinge tentoonstelling geeft altijd een uitgebreide variatie aan vogelsoorten om te bekijken, iets wat ik erg preferer. Voor een speciaalclub moet je echter wel mobiel zijn omdat die hun contactavonden meestal in een andere plaats houden dan waar je zelf woont. Het voordeel van een speciaalclub zit hem vooral in het feit dat jouw favoriete vogelsoort op iedere contactavond het onderwerp van gesprek is en dat op de speciaalclub-tentoonstelling de concurrentie veel sterker is. Iets wat ik ook bijzonder op prijs stel. Je wordt daar immers niet zomaar kampioen en het is door de sterke en daardoor aantrekkelijker concurrentie ook moeilijker om hoog te scoren! Wat wil je nog meer? Mijn serie grasparkieten en van alles nog wat, heeft twee fraaie onderbrekingen gehad door een vertaling van Peter Otten, die ging over de boeiende historie van kleuren bij de grasparkiet. Vooral de daarbij geplaatste foto's waren voor mij een bron van genoegen. In het bijzonder de foto waarop je een wilde grasparkiet kon vergelijken met een tentoonstellingsparkiet! Je kunt hierop goed zien dat de wilde parkiet zo klein is als een mus, maar met een wat langere staart en een haaksnavel. Deze kleine wilde grasparkiet is dus de voorouder van de huidige fors gebouwde tentoonstellingsparkiet! Dit verschil in bouw en het feit dat de wilde grasparkiet nog steeds in grote aantallen in Australië voorkomt, toont aan dat het vangen van vogels uit de vrije natuur, geen aanslag behoeft te zijn op het voortbestaan van de oorspronkelijke vogels en dat de gevangen vogels in feite een toegevoegde populatie zijn, die niets meer met de oorspronkelijke grasparkiet te maken hebben!

De tentoonstellingsparkieten zijn dus aan het totale vogelbestand toegevoegd en schaden de natuurlijke populatie niet!

Deze fraaie geschiedschrijving laat helaas ook enkele fouten zien bij de kleuromschrijvingen. Dit zijn voor de kenner jammerlijke fouten, maar helaas niet altijd te voorkomen. Soms staat de tekst bij een verkeerde foto, dus daar is bij het zetten iets mis gegaan. Sommige kleuren zoals kobaltblauw, ziet er gedrukt vaak als violet uit of een violet grasparkiet lijkt op een foto kobaltblauw. Dit is dus een extra moeilijke kleur bij het afdrucken in een tijdschrift. Dit zijn fouten die lang niet altijd te voorkomen zijn.

Nu gaan we nog even in een kweekblok kijken. Ik heb van 1 paar vijf jongen gekweekt. Deze vijf jongen zijn van gelijkwaardige kwaliteit. Allemaal vertonen ze een mooie stijl, staan vrij van stok en hebben een goede kopdracht. De bevedering is echter wat te kort om het topvogels te laten zijn. Toch vindt iedereen het direct mooie vogels. In het volgende nest liggen drie jongen. Een daarvan is nog geen drie weken oud, het is een cinnamon grijze, dat wordt waarschijnlijk een topvogel.

Hoe weet ik dat nu al op zo'n jonge leeftijd? Wel de vorige broers en zussen waren goed van type alleen moest de bevedering wat langer zijn. Bij dit jong zitten de veren nog in de schacht en het zijn lange stoppels. Als deze lange stoppels straks veren geworden zijn, heeft de vogel een lange bevedering, dit naar ik verwacht op een goed type (gezien de reeds eerder geboren broers en zussen), dus zal ik in dit geval zeer waarschijnlijk met een topvogel te maken krijgen. In normale gevallen zal ik pas bij het uitvliegen zien of de jonge vogels topvogels worden, maar in dit ene geval was het al eerder te voorspellen.

Vogelhandel - Dierenspecialzaak 't Honk

Grote collectie vogels

Aves - Nutribird - Orlux

Website: <http://home.planet.nl/~jans8242>

Symfoniestraat 156, Nijmegen. Tel./fax (024) 377 55 33

Vogelshow & Creatiebeurs

Presentatie van Vijver en Koikarper Techniek

7-8-9 DECEMBER 2001

in 'PARTYTOWN'
van het VERKEERSPARK,
de Haar 1 te Assen
Info: (0592) 34 34 07

Papegaaien - Kaketoets - Ara's
Parkieten - Kanaries - Tropen

Openingstijden:

Vrijdag 7 december : 10 - 21 uur
Zaterdag 8 december : 10 - 21 uur
Zondag 9 december : 10 - 16 uur

LOODBEKJE &

Twee alleraardigste vogeltjes

Deze twee vogeltjes blinken nou niet bepaald uit door een aantrekkelijk verenkleed. Zij dragen een overwegend chocoladekleurig kostuum. Daarvoor in de plaats zijn ze door hun paring bijzonder geliefd. In een gemengde volière met vrijwel gelijk gezinde zullen er weinig problemen ontstaan. Door hun verdraagzaamheid vertonen zij weinig agressiviteit ten opzichte van hun medebewoners. Voor de beginnende vogelliefhebber zijn het ideale vogeltjes.

U weet dat sommige vogels bijzonder kieskeurig zijn bij het accepteren van een partner. Soms is het zaak verschillende malen te switchen van echtgenoot, eenvoudig omdat ze elkaar om de een of andere reden niet liggen. Dat klinkt ons niet gek in de oren. Met beide soorten is daar weinig kans op. Wanneer u een mannetje en een popje bij elkaar brengt, zijn ze al gauw tevreden met elkaar. De grootste moeilijkheid is om een koppeltje te formeren, want zichtbaar onderscheid tussen man en pop is vrijwel niet waarneembaar. U moet ze aan de zang onderscheiden. Het zilverbekje heeft zijn domicilie voornamelijk in het droge, dorre woestijn- gebied ten zuiden van de Sahara. Om toch verzekerd te zijn van welzijn zoekt hij zijn heil in en nabij de nederzettingen van de inlandse bevolking. Vrijwel altijd is daar wat water te vinden. Tevens verbouwd men daar wat graansoorten voor de directe levensbehoeften, waaraan ook zij zich te goed doen. Ze bestrijken een groot deel van Afrika. Van de westkust (Senegal, Gambia) tot aan de Nijl in Soedan. Ze hebben een voorkeur voor doornstruiken in de droge savannegebieden. Met evenveel gemak bouwen zij hun bolvormig

ZILVERBEKJE

nestje onder de strodaken van de huisjes van de inboorlingen. Zij schuwen dus de mens niet. Net zo gemakkelijk annexeren zij een nestje van een wever. De woning wordt dan wel naar eigen behoefte aangepast. De ingang krijgt een serie grashalmen waardoor de opening aan het gezicht wordt onttrokken.

De Engelse benaming laat duidelijk zien waaraan u het vogeltje het best kunt herkennen: Black-rumped Silverbill, wat zoveel betekent dat het zilverbekje een zwarte stuit heeft. Zijn Latijnse naam voor de volledigheid is *Lonchura cantans*.

Om nu meteen alle verwarring met het loodbekje uit de wereld te helpen, deze heeft de Engelse naam White-rumped Silverbill. Latijns: *Lonchura malabarica*. Vertaald uit het Engels is dat witstuitzilverbekje. Die twee zijn zo nauw aan elkaar verwant dat zij geen moeite hebben nakomelingen met elkaar te produceren. Bastaarden zijn met een geoefend oog te onderkennen door de enigszins roze aanslag op de stuit. Het is maar dat u het weet. Van beide soorten zijn mutaties bekend, daarop wil ik echter in dit bestek niet dieper ingaan.

De bakermat van het loodbekje ligt voornamelijk in Azië ten zuiden van het Himalayagebergte, in India, Pakistan en zelfs in Afrika heeft hij zich gevestigd in Oman. De loodbekjes komen iets minder voor in de avicultuur dan de zilverbekjes. Dat komt omdat hun aanwezigheid niet zo talrijk is. Ze zijn ook weer niet zo zeldzaam. In sommige gebieden komen zij wat veelvuldiger voor.

Buiten de broedtijd verzamelen zij zich in kleine vluchtjes van 8 tot 12 stuks. Ondertussen houden ze met elkaar contact door hun fijne heldere tsjirrende geluidjes. Aan hun voeding

stellen zij niet al te hoge eisen. Een goede zaadmengeling voor prachtvinkjes is wel een eerste vereiste. Daarbij zijn ze verzot op muur, verse jonge blaadjes van de paardenbloem en al de kruidachtige planten die u kunt bemachtigen. Zorg er wel voor dat u onbespoten groen aan uw vogels verstrekt. Belangrijk is ze wat gekiemde zaden te geven. Dierlijk voedsel raken ze bijna niet aan, hoewel sommige auteurs daar anders over denken. Wel is het verdienen van een goed eivoer te serveren. Een mespuntje vitamine en mineralen mag op zijn tijd ook niet ontbreken.

Ik ben ervan overtuigd dat u aan deze vreedzame, alleraardigste vogeltjes veel plezier kunt beleven.

Tekst en foto's: Cees Scholtz

*Geraadpleegde literatuur:
Estrilded finches of the world
by Derek Goodwin
Das Prachtfinken Buch,
Horst Bielfeld
Finches and Sparrows
by Peter Clement*

De Grauwe Vliegenvanger

Deze vogel is in zoverre een cultuurvogel dat hij altijd in de nabijheid van mensen broedt. Eigenlijk is dat vreemd, want hij heeft de mens voor zijn voedsel absoluut niet nodig; hij eet immers insecten.

Zijn naaste verwant, de bonte vliegenvanger, is niet zo'n cultuurvolger, hoewel hij voor zijn nestgelegenheid toch weer vaak bij een nestkast uitkomt. Die mag echter ook in het bos hangen.

De grauwe vliegenvanger bouwt een open nest en dat kan overal gemaakt worden, zolang er maar uitzicht is rondom. Dus een halfopen nestkast is uitstekend, maar ook in een blauwe regen, of andere, niet te dichte begroeiing kan men een nest vinden. De foto toont een nest in de holte van een oude wilde kers.

De vogel jaagt vanuit een uitzichtpost: hij vliegt snel op, vangt een insect en keert vaak weer naar dezelfde plaats terug. Men vindt de vogel het vaakst in de buurt van verspreid staande huizen met flinke, deels open, tuinen. Parklandschap dus. 's Winters is de vogel ver in Afrika te vinden. Begin mei is hij terug.

Hij brengt twee, soms zelfs drie broedsels groot, dit in tegenstelling tot de bonte vliegenvanger, die slechts eenmaal broedt. Ze zijn zeer plaats-trouw, d.w.z. zeker vaak naar dezelfde plaats terug om te broeden, tenminste als ze in leven zijn gebleven. ■